

Студијски програм:
Еколошки инжењеринг

Предмет:
Еколошка регулатива

Академија техничко-уметничких
струковних студија Београд
Одсек Висока школа
електротехнике и рачунарства

Предавање: Еколошка политика у Србији ЗАКЉУЧАК

др Ђобан Цветановић

Поглавље 27 представља велики изазов у целокупном процесу приступања, нарочито у економском смислу.

Трошкови за потпуно усклађивање са стандардима које прописују директиве су веома високи и сада износе 10.6 милијарди евра са изгледима да ће бити још већи.

A photograph of a wind farm in a desert landscape. Several white wind turbines are visible, with mountains in the background under a clear blue sky. The image is partially obscured by a dark blue curved overlay on the right side.

Грађани у Србији нису претерано заинтересовани
за решавање еколошких проблема из неколико
разлога:

- еколошку политику доживљавају као државну,
- не познају своје законске могућности за учешће у
креирању еколошких прописа,
- низак ниво економске развијености Србије и
релативно слабе и неразвијене институције
(подложне злоупотребама у различите сврхе),

- еколошка корупција,
- низак ниво свести о проблемима животне средине, нарочито код доносилаца политичких одлука,
- слабо учешће јавности у одлучивању о питањима која се тичу животне средине;
- слабо присуство еколошких садржаја у средствима јавног информисања;
- селективна примена закона из области заштите животне средине.

Србији је неопходан другачији приступ у креирању политике животне средине –одговоран приступ, заснован на партнерству државе и цивилног друштва и поверењу у институције.

У том односу, одговорност цивилног друштва, као неравноправног партнера, значајно је мања од одговорности државе.

На основу анализе еколошке политике у Србији може се рећи да њу карактерише и **неслагање политика** (у нешто мањој мери с обзиром да су циљеви, стандарди и инструменти само формално усклађени) и **неслагање институција** (доминантно).

Као пример за неслагање институција треба
навести **недовољне административне
капацитете, недостатак политичке културе у
погледу укључивања јавности у доношење
еколошких прописа и непостојање
регионалног нивоа власти.**

У случају наше земље, утицај процеса приступања ЕУ је највидљивији у погледу садржаја еколошке политике.

A photograph of a wind farm in a desert landscape. Several white wind turbines are visible, with mountains in the background under a clear blue sky. The image is partially obscured by a dark blue curved overlay on the right side.

Садржај еколошке политике може се поделити у три различита нивоа.

Први се односи на прецизно одређивање стандарда.

Други ниво обухвата технике помоћу којих се циљеви политике могу постићи.

Трећи ниво обухвата укупне циљеве који воде еколошку политику.

Србија је усвојила већину еколошких стандарда, дефинисала циљеве и технике и ускладила их са европским.

Међутим, огроман проблем и изазов за Србију у овој области представља „површна, односно плитка европеизација“ која се огледа у **формалном усвајању, али неефикасном спровођењу усвојених прописа.**

Притисак за промену еколошке политике могу
вршити политичке странке,
еколошке организације, затим пословне и
индустријске групе.

Ове групе могу деловати на два начина: владе које оклевају са мењањем домаће еколошке политике могу бити погуране у складу са европским захтевима, али и супротно, владе које су спремне да мењају своју политику, могу бити блокиране уколико се међу овим групама налазе јаке лоби групе које имају право вета на доношење одређених одлука.

Слабост институција у пост-социјалистичким државама, међу којима се налази и Србија, доводи до тога да се **прво морају дизајнирати нове институције, актери и политике па тек онда да се еколошка политика прилагођава европској.**

ЕУ промовише, са једне стране јачање постојећих институција (као што су министарства), али и успостављање нових (као што су бројне регулаторне агенције и регионалне административне јединице које недостају Србији).

Када је реч о еколошкој политици, Србија
испашта због социјалистичког наслеђа
интензивне индустријализације.

Креирање еколошке политике у великој мери
врши се помоћу реактивног приступа, по коме је
циљ уклањање загађење, пре него превентивно
деловање.

Еколошки стандарди нису скупи само из позиције државе, већ **захтевају и од индустрије и осталих недржавних актера значајне инвестиције.**

Еколошка политика намеће значајне трошкове
домаће адаптације, нарочито предузећима која
треба да ускладе трошкове са производњом.
Трошкове у извесној мери **сносе и грађани** не
само кроз плаћање већих рачуна за одлагања
комуналног отпада јавно-комуналним
предузећима, већ и кроз еколошке таксе.

Степен еколошке мобилизације у Србији је низак.
Недржавни актери имају далеко мање истакнуту
улогу него што је предвиђено.

Недржавни актери су најактивније укључени
тамо где директиве захтевају експлицитно
учешће, али нису отишли даље од више или мање
редовних консултација.

Недржавни актери морају имати неопходне ресурсе да искористе могућности које нуди процес приступања.

Потребно им је довољно људи, информација, стручности, новца и организационих ресурса за доношење стратешких одлука, како би се понашали као поуздани партнери и преговарачи.

Државни актери често доживљавају учешће недржавних актера као дуготрајан процес и даљу препреку у доношењу одлука.

Слабост државних актера може бити најважнији разлог због којег треба да се укључе недржавни актери (лоши државни капацитети стварају потражњу за укључивањем недржавних актера).

Административни капацитети не зависе само од финансијских ресурса, већ и од **квалитета организационих структура и праксе.**

Добри административни капацитети важни су нарочито **због практичне примене еколошких прописа.**

Поред тога, јавна администрација мора бити **одвојена од политичких утицаја.**

У Србији је политички утицај нарочито присутан
на нивоу локалних самоуправа.

Такође, административни капацитети за
спровођење еколошке политике на локалном
нивоу су недовољни.

Ово је посебно изражено када је реч о броју
инспектора задуженим за животну средину.

За разлику од развијених држава Западне Европе чији су грађани одавно препознали важност еколошких питања, што се огледа не само у нивоу еколошке свести већ и у броју мандата које партије зелених добијају на националним изборима и самим тим имају капацитет да постану члан владајуће коалиције, то у Србији није случај.

Не само да расте број партија зелених које чине владу у многим европским државама, него и у Европском парламенту расте број посланика зелених.

Зелене партије Србије на парламентарним изборима или не учествују или освојају миноран број мандата што говори о недовољној привлачности еколошких тема грађанима Србије.

Мењање еколошке свести грађана Србије један је од главних предуслова за успешну еколошку политику.

Недостатак еколошке свести манифестује се како у броју дивљих депонија у чему Србија предњачи у Европи, тако и у незаинтересованости за учешће у процесу креирања еколошких прописа у складу са процедурама које еколошке директиве прописују.

Подизање еколошке свести могуће је интензивним едукацијама грађана, невладиних организација, привредних субјеката, као и политичких партија.

Медији треба више простора да посвете еколошким темама у ударним терминима.

Такође, подизању свести допринело би строжије финансијско кажњавање оних који крше прописе, али и доследно примењивање кривичних санкција, за шта је потребан већи број инспектора и тужилаца који су обучени за еколошко законодавство.

Напомена:

У предавању је коришћен текст:

**Еколошка политика у Србији – степен усклађености
са европском еколошком политиком, аутора
Јелене Тодоровић Лазић, из 2018.г**